

۱۸۵۱۱.۹

مجموعه قانون نامه های

بین النهرین باستان

تألیف:

زهرا میراشه: عضو هیات علمی گروه باستان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دزفول

مسعود داودی

سرشناسه	: میرانشه، زهرا، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: مجموعه قانوننامه‌های بین‌النهرین باستان/ تالیف زهرا میرانشه، مسعود داودی.
مشخصات نشر	: تهران: معیاد اندیشه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۵ ص: مصور.
شابک	: 978-600-8899-10-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: قانوننامه حمورابی
موضوع	: Hammurabi law
زبان	: حقوق -- عراق -- بابل (بین‌النهرین)
زبان	: Law -- Iraq -- Babylonia
شماره، فروده	: داودی، مسعود، ۱۳۵۵ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶م ۹۲/۱/۱۲۲۲۱۲ KL۲۲
رده بندی دیویی	: ۳۲۰/۰۹۱۷۲۹۳۱
شماره کتابخانه ملی	: ۴۹۶۴۴۲۲

Miaadpub.com

عنوان کتاب: مجموعه قانون نامه‌های بین‌النهرین باستان

مولفین: زهرا میرانشه، مسعود داودی

ناشر: معیاد اندیشه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۸۹۹ - ۱۰ - ۵

همه ی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مولفین محفوظ است.

تکثیر و انتشار این اثر به هر صورت، از جمله بازنویسی، فتوکپی، ضبط الکترونیکی

و ذخیره در سیستم های بازیابی و پخش، بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از نویسندگان

به هر شکلی ممنوع است.

این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد

فهرست مطالب

صفحه

۳	 مقدمه	-
۶	 اصلاحات اوروکاگینا	-
۱۱	 قانون نامه اورنمو	-
۱۳	 مقدمه قانون نامه اورنمو	-
۱۴	 متن نامه اورنمو	-
۱۸	 نکاتی در مورد قانون نامه اورنمو	-
۳۰	 قانون نامه پیت	-
۳۲	 مقدمه قانون پیت	-
۳۳	 مواد قانونی قس نامه پیت	-
۳۹	 خاتمه قانون نامه لبرست	-
۴۰	 نکاتی در مورد قانون نامه لبرست	-
۴۷	 مواد قانونی متاخر	-
۴۹	 قانون نامه اشنونا	-
۵۱	 مقدمه قانون نامه اشنونا	-
۶۱	 مواد قانونی قانون نامه اشنونا	-
۶۵	 نکاتی در مورد قانون نامه اشنونا	-
۷۰	 قانون نامه حمورابی	-
۷۵	 مقدمه قانون نامه حمورابی	-
۷۹	 مواد قانونی قانون نامه حمورابی	-
۱۲۵	 خاتمه قانون نامه حمورابی	-
۱۳۰	 مواد قانونی متفرقه از دوران بابل قدیم	-

- مواد قانونی کاسی ۱۳۲
- مواد قانونی بابل جدید ۱۳۴
- فهرست نام ها ۱۳۸
- فهرست اسامی شهرها ۱۴۰
- فهرست اسامی خدایان ۱۴۴
- فهرست اسامی معابد ۱۴۸
- فهرست منابع ۱۵۰

www.ketab.ir

مقدمه

نیاز به امور مسلمی مانند قانون، آزادی، عدالت اجتماعی و بقیه مطالبات انسانی در جوامع هویدا نمی‌گردد مگر آن که جوامع از نوعی بلوغ و رشد اجتماعی و سیاسی برخوردار باشند. بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی زیادی که در عراق انجام شده است، نشان می‌دهد که اجتماعات سیاسی که در حدود ۴۰۰۰ ق.م در بخش جنوبی عراق ظهور کرده‌اند جهت انجام دوست و زندگی روزمره نیازمند قوانینی بودند تا ارتباطات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی بین افراد را هماهنگ و رکنتر کنند. بدین صورت تثبیت حقوق بین افراد جامعه به وجود آمد. مهم‌ترین عاقلی که در این زمان وجود داشته است اشکال ارتباط بین گروه‌های مختلف مردم از طرفی و بین مردم و حکومت آنان یا نمایندگان آن‌ها بوده است. در اعتقاد بین‌النهرینی‌ها پادشاه شخصی است که تفاوت زیادی با سایر مردمان ندارد و خدایان او را جهت حکومت بر بشر و اداره امور آن‌ها مأمور کرده‌اند. رسیدن به امور مردم از وظایف او هست و همین‌طور مردم نیز در مقابل پادشاه وظایفی دارند. عموماً در چنین ارتباطاتی، تاکنون هیچ‌گونه خط نوشته‌ای که به طور مستقیم بیان‌کننده آن باشد، به دست نیامده است. لیکن از گفته پادشاهان و برخی از متون دینی چنین استنباط شده که پادشاهان مکلف به مساعدت مظلومین و گرفتن حق آن‌ها از ظالمین بودند و به عنوان سرپرست عادل محسوب می‌شدند؛ اما هیچ‌گاه حکم شاه به عنوان حکم مطلق الهی تصور نشده است. پس اگر شاه نتوانست بر گسترش عدالت پاسداری نماید پس خداوند نماینده‌اش را تغییر خواهد داد. حکومت و قدرت پادشاه منوط به گسترش عدالت و پاسداری از آن است چرا که خواسته خدایان چنین است. خواسته خدایان در نشر قوانین هویدا می‌گردد، آن چنان که در مقدمه قانون نامه حمورابی می‌خوانیم:

هنگامی که (غلبه یافت) خداوندگار باشکوه آنو، پادشاه آنوناک

و خداوندگار انلیل پادشاه آسمان و زمین

مقررکننده سرنوشت سرزمین‌ها

مشخص نمود برای مردوک پسر بزرگ خداوندگار انکی

بهره می‌برد) کل بشر از قداست خداوندگار انلیل

و او را بلندمرتبه ساخت در تمام ایکیکی

و اوست که نام بابل بلندمرتبه را تعیین نمود.

و آن را مرکز عالم قرارداد

و حکومت پادشاه ابدی را در مرکزش قرارداد

آن را همچون آسمان و زمین ثابت و استوار کرد

آنگاه انلیل و آنو مرا با نامم مورد خطاب قرار دادند.

حمورابی پادشاه مؤمنی که در برابر خدایان خشوع دارد ...

مقام شاه در بالاترین رتبه تشکیلات حکومتی بوده است. در آن جایگاه و مرتبه با مشخص نمودن حق و وظایف توده مردم ملتزم به پیروی از حقوق و انجام وظایف شخصی و اجتماعی بودند. مسلماً این قوانین قبل از اختراع خط، به وجود آمده‌اند و ما از قوانین آن دوران اطلاع دقیقی نداریم. لیکن بعد از ابداع خط بین‌النهرینی‌ها که به واسطه آن توانستند اخبار، معاملات اقتصادی و قضایای خود را ثبت کنند و ما امروز قادریم به اصلاحات اجتماعی و قوانینی که در بین‌النهرین باستان و اصلاحات اجتماعی که آن‌ها به ضرورت و اهمیت آن‌ها در آن گذشته دور می‌بهریم که بین‌النهرینی‌ها استان‌ها را از اقوام دیگری به و پای ریزی قوانین مبادرت ورزیدند.

هدف اصلی از تألیف این کتاب، جمع‌آوری تمامی قانون نامه‌های سومری و بابلی در کتابی جامع است. در این کتاب سعی شده از تألیفاتی که در این زمینه به چاپ رسیده است استفاده شود؛ و مشخص است که بین‌النهرینی‌های باستان به جهت قانون‌نویسی و اهمیت قانون و قانون‌گذاری و اهمیت آن در زندگی‌شان مسیر طولانی طی نموده‌اند.

به اختصار می‌توان گفت خواننده در صفحات آتی با خواندن این کتاب به ماهیم انسانی مانند آزادی و عدالت اجتماعی که امروزه در بسیاری از جوامع امروزی اجرا می‌شود در میان اهالی بین‌النهرین باستان در حدود چهار هزار سال قبل به آن کوشا بودند. قانون نامه‌های اورنمو، لیپیت ایشتر و آنچه را که در مورد و حول محور این قانون نامه‌ها منتشر شد و علاوه بر آن در مورد قانون نامه‌های اشنونا و حمورابی و مابقی ماده‌های قانونی از دوران بابل جدید منطقه شده است.